

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdajanje opoldne, večerno izdajanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h, ali gl. 6 60
pol leta	6 60 3 30
četrt leta	3 40 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin.
Od 23. julija 1902. do preklica shaja ob sredah in sobotah ob 11. uri dopoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglašil in poslanec se računajo po petih vrstah: če tiskano 1-krat 8 kr., 3-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje žrke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvu se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Nar. šolstvo in oglas je plačati loco Gorice. Dopolni naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le pravništvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tiskarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Ninski ulici; — v Trstu v tiskarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Čez vse meje.

To, kar se je zgodilo v našem c. kr. kmetijskem društvu, kakor je opisano zlasti v temeljito sestavljenem utoku, je vzbudilo med slovenskim prebivalstvom naše dežele splošno ogorčenje, in sodba o tem je le jedna: da tako postopanje gre čez vse meje.

C. kr. kmet. društvo pač ne sme biti politično torišče ne za jednega ne za drugega, marveč tukaj se mora osredotočiti delovanje v prid našega kmetijstva, ne gledé na Furlana ali Slovence, marveč za vse jednake in pravične. Kmetijsko društvo bi moralo lepo družiti kmetijski stan ter delati zanj v pravem pomenu besede po zahtevah sedanjega časa, — toda pri nas, v deželi neverjetnosti, mora biti vsaka reč neverjetna, in tako so se uvedle neverjetnosti celo v naše c. kr. kmetijsko društvo. Najžalostnejše dejstvo na vsem tem pa je in ostane to, da glavni krivec na vsem gibanju proti Slovincem v kmetijskem društvu je sam g. deželni glavar.

To je pač žalostno, silno žalostno, ali jako značilno! Poznamo ga, starega lisjaka! Že od nekdanj je navajen ravnati po očinski s Slovenci ter jih smatrati le kot „potrebno zlo“ celo tam, kjer bi se morala čuti na prvem mestu naša beseda, in kjerkoli ima moč, povsodi jo porabi proti Slovincem. Reči smemo, da imamo v naši deželi deželnega glavarja, ki ni storil ter dovolil Slovincem še ničesar, razven, kar že prav mora biti, česar ni mogoče na nikak način utajiti, ali za vsako drugo malenkost pa se je treba boriti z njim, ker se kaže dosledno, od svojih mladih let do belih las, skrajno nasprotnega, v slučajih naravnost sovražnega vsakemu slovenskemu stremljenju, in vsako trohico, o kateri misli, da ne pritiče Slovincem, bi rajši sam pogoltnil nego jo dovolil nam. Imamo deželnega glavarja, r. o. takega, ki prav pritiče deželi neverjetnosti.

Svojo staro nenaklonjenost, svojo staro sovraštvo do Slovencev je pokazal zopet v znanih dogodkih v kmetijskem društvu v družbi laškega podanika in „profesorja“ Huguesa, za katerega menda edino je na-

menjen še daljši obstoj tega društva. Po drugih deželah se trudijo in prizadevajo, kako bi dvignili kmetijstvo ter pomagali kmetu na noge, pri nas pa dež. glavar kot predsednik tega društva nima nujnejšega posla v delovanju za kmetijstvo od tega, da je uvel strupeno laške politiko celo v to društvo, da je pripeljal s seboj nesramnega laškega podanika, ki se je predrznil žaliti Slovence na nečuten način, ne da bi se bil slavni naš deželni glavar le količkar protivil insultu privadranca iz blažene Italije! Ali kako se bo protivil, saj bržčas se nič ne motimo, ako irdimo, da se mu je zdelo celo dobro in prav, ter se je počutil v tej družbi in v tej gonji proti Slovincem tako izvrstno, kakor se je počutil že tolikokrat v svojem življenju v sličnih slučajih — saj je njegovo življenje in delovanje tesno zvezano z vsem onim, kar se je tekom dolgih zadnjih let zgodilo proti nam ter stoji daleč proč od vsega onega, kjer se je nam pomnilo kak zaostali košček pravice! Ali mera je prekipela, in danes je ogorčena cela dežela, in sicer ogorčena tako, da ne pripustimo nič več, da bi se pripetilo z nami še kaj takega. Mislimo, da ne more biti več strani med nami, ki bi se ne protivila dosledno tudi v bodoče vsakemu takemu postopanju!...

Protestovati moramo kar najodločneje proti temu, da se razvaja privadranca in pritepene „regnicole“, da se obnašajo v naši deželi nasproti nam skrajno nesramno ter se drznejo žaliti nas celo v našem narodnem čutstvu. To, kar je storil tisti Lah Pontotti, kriči po odporu, in drugodi bi bili takega clovečeta vrgli iz dvorane na cesto vsled lopovskega inzulta, nò, pri nas se mu ni nič zgodilo, ker smo preveč potrpežljivi. Dà, preveč je se te potrpežljivosti v slovenski krvi, zato pa se predrznejo tako delati z nami, kjer se jim baš zljubi, in zato nas tope Pajer kot poosobljeno sovraštvo laškega življa proti Slovincem v družbi z laškim privadrancom.

In Pajer je klical celo policijo na pomoč, ne, da zabrani krivico, ki se je godila v kmetijskem društvu, marveč da bi jo pokrila s svojo močjo ter pomagala uprizorjenemu skandaloznemu svindlu! Pajer ni čutil potrebe,

hoditi po poti pravice nasproti Slovincem, ampak ubral je staro priljubljeno pot, in ker je žel odpor, naj bi ga čuvala na tej poti krivice cesarska sablja! Nečuvstvo ali značilno za deželnega glavarja v avstrijski pokrajini! —

Kaj stori vlada? Pajer se trudi in trdi, da je vse seveda izvršeno popolnoma v redu in postavno, ali dejstva, navedena v utoku, govorijo prav nasprotno, ker govorijo resnico. Ako da vlada prav dr. Pajerju, tedaj zadbimo znova prepričanje, da za nas ni zakona in pravice, marveč da smo brezpravni, „vogelfrei“, kakor pravi značilno Nemec, ter da se dela z nami, kar se hoče, in vse je prav, korektno in postavno! Ako pa vlada ugodí utoku, tedaj se oddahnemo, ker potem se utegne vendar pripetiti, da zaidejo med žarke našega solca tudi žarki pravice, ter da se vendar končno kedaj otresemo Pajerevega sultanovanja. Čez vse meje gre to sultanovanje, in ako se proti temu ne stori nič, je določena usoda kmetijskega društva, in tak ukrep bi rodil odpor, da bi zazvelo še huje po celi deželi ter bi se ne pomirilo, dokler ne izgine s površja stari lisjak s svojo bando, ki misli o Slovincih, da so le za to tukaj, da bodo plačevali in lepo ubogali. Tako željo smo čitali med vrstami tudi v „Corrieru“, ki očita Slovincem, da nečedejo nič plačati v kmetijsko društvo, marveč bi radi le volili in komandirali. Nesramnež! Utok govori jasno tudi v tem oziru, povedati pa moramo tu prijateljem okoli Pajerja, da je minila doba izmozgovanja našega ljudstva, s katerim so se polnili laški žepi, da nečemo več samo ubogati, marveč živeti in veljati ednakopravno z drugimi deželani.

Priporili smo si že marsikaj po hudem boju, marsikako moč smo že strli, tudi stari lisjak pride na vrsto. Naj bo prepričan že danes, da takih rečij, kakor v kmetijskem društvu, ne bo uganjal več z nami... Sedaj je na vladi, da spregovori svojo besedo, katera mora biti, ako je še kaj pravice na svetu, le taka, da obsodi ono samovoljno in nezakonito in izzivajoče početje v kmetijskem društvu, pa tudi če se ima podreti pri tem pozicija Pajerjeva!

DOPISI.

Iz Dornberga. — (Nekdaj in sedaj.) V zgodovini se sliši in čita, kako se je ona ali druga stvar popolnoma izpremenila. Tako n. pr. se spremene kraji, ljudstva, mislenje itd. Pa vse to traja več časa. Leta in leta pretečejo vtasih brez premembe. Kar se je pa v Dornbergu zgodilo, je pa že čudno, jako čudno!

Bilo je pred osmimi meseci. Moj Bog, kolike spremembe smo doživeli v Dornbergu v tem kratkem času! Glavni stebel vsega pa je skoro gotovo naš g. kaplan.

Vsi čitatelji „Prismojenega lista“ dobro vedo, koliko gonjo je bil napravil zadnje šol. počitnice g. kaplan proti absolviranemu učiteljskemu g. J. Bricu, sedaj učitelju v Podlaki, in učiteljskemu gosp. A. Bercetu radi zadnje veselice, katero je priredilo tukajšnje napredno bralno društvo. Posebno do prvega je imel grozno moč. Toliko časa je roval nasproti njemu, da je moral sledni bežati iz rojstne hiše. Neznane bi mu bil rad odvezel še službo, kar pa se mu ni posrečilo. Koliko pohujšanja se je godilo takrat v Dornbergu, (kakor je „Prismojenec“ pisal), koliko nerednosti in drugih stvari se je pripetilo. Vsega tega je bil z malo izjemo kriv seveda le g. Bric!

Po veselici pa je prišla glavna laž med svet. Vsled tega, ker je g. Bric pred pop. službo božjo lovil otroke s palico v cerkev, je pisal „Prismojenec“, da jih je zadrževal v krčmi. Zraven tega se je pisalo, da šolski zakon strogo prepoveduje nastop šol. otrok. Vse to se je godilo „nekdanj“ (namreč pred osmimi meseci) v Dornbergu radi pohujšljive pesnice „Mladi vojaki“. Bilo je pohujšanje občno, bil je prelomljen šol. zakon in bog-sigavedi kaj še vse!

Poglejmo pa nekoliko v sedanost dornberške vasi. Vse tiho. Ni duha, ni sluha. G. kaplan molči, g. župnik ravno tako, g. župan ravno tako in gg. Kavčiči ravno tako. Nekaj čudnega je to vendar. Prej vedno krik in prepir, sedaj sloga in mir; prej vedno zmerjanje z brezverci itd., sedaj ni slišati nič. Tako je, kakor da ni bilo v Dornbergu nikdar prepиров, nobene stranke, nobenega sovraštva;

jenost. Čez nekaj časa so se jeli ljudje zbirati ter šepetati potihoma med seboj, pehati se z lakti, dokler končno ni stopil naprej neki clovek izmed grajske posadke ter ob eni kovač, Suhar. Pristopil je k Jurandu, objel mu roge in mu rekel:

»Brž, ko so vas, gospodar, pripeljali v Spihov, hoteli smo mi udariti na Ščitno, toda oni viteži, ki vas je pripeljal, je to zabranil. Torej nam to dovolite sedaj vi, kajti to ne more ostati brez osvete. Naj bo tako, kakor je bilo drugekrati. Niso odšli brez kazni, kadar so nam delali krivico, in tako tudi sedaj ne uidejo. Mi smo šli nad nje pod vašim vodstvom, a sedaj pa pojdemo pod Tolimom, ali pa tudi brez njega. Mi moramo vzeti Ščitno ter preliti njihovo pasjo kri... tako nam Bog pomagaj!«

»Tako nam Bog pomagaj!« ponovi nekoliko glasov.

»Na Ščitno!«

»Kri nam je treba!«

In vznemljenih mazurskih src se polasti plamen. Oči so se jim lesketale, lasje naježili in tupatam se začuje škripanje z zobmi. Toda čez trenutek se vsi pomirijo ter vpró svoje oči v Juranda.

Jurandu za trenutek zarudi lice, kakor bi se bila v njem zbudila nekdanja strogost in želja po boju. Na to pa se je dvignil ter jeli znova tipati po steni. Ljudje so si domišljevali, da išče meč, toda v tem hipu se njegova roka dotakne križa, katerega je bil obesil duhovnik Kaleb na prejšnje mesto.

Jurand ga sname drugič z zid in lice mu obledi;

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravske. (Daje.)

»Ljudje dobro govoré o ondotnem duhovniku,« reče Kaleb. »Ako kdo kaj vé, vé on.«

In zvečer je napisal duhovnik pismo, a naslednjega dne, predno je izšlo solnce, že starega Matijca ni bilo več v Spihovem.

XII.

Jurand se je sprebudil v navzočnosti duhovnika Kaleba iz spanja. Pozabivši v snu, kaj se je z njim zgodilo in ne vedé, kje je, je začel tipati z roko po zidu, ob katerem je stala postelja. A duhovnik Kaleb ga objame, ter mu jame govoriti z jokom:

»To sem jaz, Kaleb! Sedaj si v Spihovem! Brat Jurand! Bog te sluša.... toda sedaj si med svojimi. Dobri ljudje so te pripeljali sem. Brat, Jurand! Brat!«

Pritisne ga na prsi ter mu jame poljubovati čelo, njegovi očesni jamici in potem ga zopet stiska k sebi. Jurand je bil iz početka ves omamljen ter ni niti vedel, kaj se godi z njim. Končno si je pogladil z levico po glavi in po čelu, kakor bi hotel razpršiti težke oblake snu in osupnenja.

»Ali me čuješ? Ali me razumeš?« ga vpraša duhovnik Kaleb.

Jurand pokima z glavo, češ, da ga čuje, na to pa jame znova tipati po steni, dokler ne najde srebrnega križa, katerega je bil odvezel nekemu nemškemu vitezu. Sname ga s stene, pritisne si ga na ustnice, na to ga ponudi očetu Kalebu.

Kaleb pa reče:

»Razumem te, brat. On ti še ostane, in kakor te je bil otel pozemske sužnosti, tako ti more vrniti vse, kar si zgubil.«

Jurand pokaže z roko kvišku v znamenje, da mu bo vse tam gori vrneno, a prazni očesni jamici se mu zopet zalijeta s solzami in neizmerna bolest se mu pojavi na izmučenem licu.

Duhovnik Kaleb, gledaje vso to bolest, si domisli, da Danuška ne živi več, torej poklekne poleg postelje in spregovori:

»Bog jej daj večni mir in večna luč naj jej sveti, naj počiva v miru! Amen!«

Na to se slepi Jurand dvigne in sede na posteljo; odmajal je glavo ter mahal z roko, kakor bi hotel zanikati in zadržati duhovnika, toda nista se mogla sporazumeti, kajti v tem hipu je vstopil Tolim in zanjim dokaj ljudij: prejšnji in sedanji spihevski kmetje, lovci in ribiči, kajti novica o gospodarjevi vrnitvi se je že razširila po vsem Spihovu. Vsi po vrsti so mu jeli objemati kolena, poljubovati mu roke in mnogi so se pri tem glasno jokali, zroč pohabljenca, ki ni bil nekdanjemu groznemu Jurandu niti trohice podoben. Nekateri, zlasti one, ki so navadno hodili z njim na bojne pohode, je prevzela pri pogledu nanj huda jeza. Lica so jim bila bleda ter so kazala notranjo razbur-

kakor da smo v resnici vsi bratje v Gospodu. Nam pa navajenim nevoščljivim pogledom in drugim „bogoljubnim delom kavcev“, se ne zdi to mir tako varen in resničen kakor se kaže. Navadno pravijo, da ko se lev napravlja na lov, rjove; ko ima vulkan izbruhniti, se trese zemlja v okolici. A tu ni rjovenja, kakor navadno, ni potresa, ni nič. Vse tiho, kakor v jutranji zarji. A to pa tudi naznanja neki izbruh, namreč dneva, svetlobe, resnice. Nam se tudi zdi, da po dornberski tihozi izbruhne kaka stvar, kar napredno kaže iznenadi!

Pa k sreči je prišlo iznenadenje, dan, svetloba prej, kakor so si to kavci želeli. Petelin v nočni tihozi so nam naznanili dan, in ta sledi.

In res smo se začudili, ko smo našli kavce pri takem delu. Da ne bi snovajo, se nam je zdelo; a kaj je to, nismo vedeli. Hvala Bogu, sedaj vemo in hitro nam je padla v glavo misel, kako je bilo pred osmimi meseci.

Ni dolgo od tega, kar je prinesel „Slov. narod“ vest o neki veselici na Kranjskem. To je skoro gotovo čital g. Rejec in hajdi po njej. Zasnova je igra: „Lurdska Mati Božja“, katera se ima menda vršiti na dan sv. Alojzija, ker je ravno v nedeljo. Zbognal je skupaj okoli petdeset oseb nežnega spola. Med temi je nekaj poročenih, nekaj deklet in nekaj — poslušajte dobro kavci — nekaj šolskih deklic! Na žene jemljemo se toliko ozira; to so navadno vse pobožne, ker delajo pokoro. Pri dekletih je že nekaj boljsega. Ena izmed deklet bo namreč za Mater Božjo; ta izusti besede pri veselici vprico občinstva: „Jaz sem brezmadežno spočetje“. Na besede ne gledamo pri njih ravno toliko, ker imamo o izvestnih svoje mnenje, toliko več pa na osebo, katera jih izgovori. Najprej je bilo izbrano dekle, katero bi ne bilo treba dolgo izpraševati, da nam pove, kaj se pravi vasovati in mladeničem vstajati do 12.—2.—3. itd. popolnosti. Kaj se godi pri takem delu, ve lahko vsak. Bila je pa ta oseba menda odvržena, ker je sedaj druga na vrsti. Ta dela tudi že dve leti pokoro in jo misli čez dve leti popihati čez Pedrevo živa v nebesa. „Mi smo vojaki, korenjaki itd.“ je grozno pohujljivo. „Jaz sem brezmadežno spočetje“ od take osebe je le pa nedolžna fraza! Vsak kristjan si lahko misli, da je to grozna kletva. Kaj bi bilo, ako bi hoteli naprednjaki le misliti na tako igro, si vsakdo lahko misli. Vsi cerkveni in državni zakoni bi seveda prepovedovali to stvar!

Sedaj si oglejmo še tretjo vrsto sodelovalcev. To so le šol. deklice. Oho, gosp. nunc, ali smo vas vjeli, kaj? Kje je šol. postava? Tako hitro pozabite na svoje besede in rovanje!! Ali se je morda šol. zakon v teku osmih mesecev kaj spremenil? Ali se je spremenila vaša pamet? Ali ste se pa do dobrega nabobnal vse šol. postavbe. Nekdaj ste pozivali šol. oblast, naj zabrani šol. otroku nastop, sedaj pa sami delujete za tak

nastop. Mi pa, dasi nimamo opravila v šoli, ne hodemo klicati nobene pomoči, ker vemo, da bi se osmešili, kakor ste se vi. Čitali sicer nismo, pa od gotove strani vemo, da v šol. zakonih ni tega; to je le neko pravilo o redu šol. otrok, potrjeno od c. kr. namestništva v Trstu. Pravilo pa vendar ni se zakon.

Te je le spomin. Ako bi se pa še kedaj pripetilo kaj takega, kakor v avgustu 1902., tedaj le pripravite hrbet, ker prileta! bode v javnost grehi, katerih se morda več ne spominjate. Vseeno pa vam želi dober uspeh pri igri — pisec teh vrst.

Iz Tomaja. — Slavno uredništvo „Soče“ v Gorici! Ozirom na dopis iz Tomaja v „Soci“ z dne 18. aprila 1903. zahtevam na podlagi § 19. tisk. zakona, da priobčite v naslednjih prvej ali drugej številki „Soče“ sledeči popravek:

I. Ni res, da mi je robota čistila senožet in da kamenje ni za drugo nego za v jamo, res je pa, da sem kamenje radovoljno odstopil občini, ker je veliko in je isto zahvalil stavbeni mojster.

II. Ni res, da je županstvo napravilo načrt v bližini svoje hiše, res je pa, da so isto mesto izbrali že pred 7 leti občinski zastopniki in leži na primernem kraju.

III. Ni res, da je ponujal nek Dunajčan 30.000 gl. posojilnici po 4%, res je pa, da je iste ponujalo neko mesto v Dalmaciji in to po 4 1/2%.

IV. Ni res, da bi jaz komu odrekal posojilo, ako ni bil moj pristaš, res je pa, da je dobil isto vsak, ki je bil v to sposoben, ter od odbora zahvaljen.

V. Ni res, da so volilci pili iz občinske denarnice, res je pa, da (starešine) odborniki svoj zaslužek denejo kamor jim drago. V Tomaju, 13/4/03.

Župan:
Černe.

Dostavek uredništva. — Mladi Černe rad popravlja. Fant ima poseben „pasjon“ pisati: res je in ni res. Kar „popravlja“, je vse tako malenkostno, da v celoti dopis iz Tomaja dne 18. t. m. ne trpi nič stvarno. Ako se zdi g. dopisniku umestno, kaj odgovoriti na „popravek“, pa naj se oglasi!

Iz Kala. — Ni je kmalu občine na Gorškem, o kateri bi se tako malo čitalo, kakor je naša. Mislim pa da je tudi ni tako mirne, kakor je naša, ker tukaj pri nas ni strankarstva, ne političnega, ne narodnega, ampak smo narodno-naprednega mišljenja. Pri nas pa tudi tal za klerikalno seme; ne more obroditi pri nas.

Na dan 12. in 13. novembra lani smo imeli volitve novega starasinstva, pa ni bilo nobenega prepira ne sovraštva; volitev se je vršila postavno ter ni bilo nobene pritožbe. Ali neka majhna nevoljnost je bila, ker ima naša občina tako razdeljene starasine, da jih je v Levpi 9, v Lomu 2, v Kalu pa 13, torej nad polovico, tako da imajo lahko tudi žu-

pana iz svoje srede, kar se je tudi v resnici zgodilo. Zaradi te večine starasin je bilo nekaterim nevšeč, in tudi c. kr. okr. glavarstvo se je pečalo s to rečjo vsled neke vloge, radi česar se je tudi zavlekla volitev župana. 9. t. m. pa so se zbrali vsi starasini pri sv. Štefanu v Levpi ter izvolili županom Štefana Lipičarja v Kalu s 14 glasovi; dva druga sta dobila po 5 glasov.

Tako imamo sedaj župana, in konec je govoricam, kedo da bo župan. Župan je v Kalu, županstvo se tudi piše v Kalu, zato pričakujemo, da se ljudje temu privadijo ter ne bo nevšečnosti. Od g. župana pa želimo, da bo pravičen in nepristranski, ki bo skrbel in delal za blagor in korist naše občine, kakor pritiče narodno-naprednemu možu. Živio!

Domate in razne novice.

Himen. — V ponedeljek se je poročil gosp. Fran Suban, posestnik in gostilničar pri tržaškem sv. Ivanu, z gospico Ernesto Hebatovo iz Renč. Bilo srečno! (Tem povodom so zbrali veseli svatje 20 K 74 v za družbo sv. Cirila in Metoda.)

Osebnost. — Policijski kancelist na tukajšnjem okr. glavarstvu g. Venceslav Šamane je imenovan policijskim oficijalom. Policijskim kancelistom je imenovan orožniki stražmešter g. Ivan Predauk.

Sinoči so pokopali crkostavca Andreja Corsiga. Ta Corsig je bil svoj čas odgovorni urednik „Sentinelle“, lista z znano barvo, ter je prišel v zapore zajedno z dejanskim urednikom imenovanega lista Ad. Codermazom, ki sta bila obtožena političnih deliktov, ali pred poroto v Inomostu oproščena. Corsig je bil v zaporih v Gorici 3 mesece, od maja 1899., in potem v Inomostu do 16. decembra ist. leta. Ko je prišel domov, je začel bolehati, in sedaj ga je pobrala jetika. Umrl je še mlad, star komaj 36 let, nedolžna žrtve nekdanjih irredentističnih razmer v laškem taboru!

1. dan maja v Gorici. — Kakor lani, tako proslavijo tudi letos delavci praznik 1. maja. Ob 9. uri odidejo iz ulice sv. Ivana od sedeža društva po vseh glavnih ulicah ter se ustavijo v hotelu „Central“, kjer bosta govorila Zei lasko in Kopac slovensko o osemurnem delavniku in o splošni volilni pravici. Popoldne bo v „Velodromu“ veselica. — Večina delavcev je Slovencev, predsednik društva je Slovenec, ali vseeno ima vsa uprizoritev le laški značaj. — Odsek za proslavo 1. majnika se obrača do trgovcev, naj zapro prodajalnice vsaj pop. ter dajo prosto svojim uslužbencem.

„Delavska slavnost“ dne 3. maja. — „Primorski List“ je v svoji štev. od 23. t. m. presenetil svet, da se bo vršila dne 3. maja velika delavska slavnost. Tukajsnje sirotno „slov. kat. del. društvo“ je hotelo, kakor pravi „Prim. L.“, v skromnosti obhajati

blagoslovljenje društvene zastave in slavnostno zborovanje v proslavo papeževga jubileja, ali bratska društva po deželi so zahtevala (To pa to!), da naj bo proslava papeževga jubileja kar najbolj slovesna itd. Potem pravi „Prim. L.“, da pomeni proslava papeževga jubileja korak naprej v kat. socialni organizaciji. Zastopana bodo na tej proslavi delavska društva, posojilnice, gospodarska društva, zavarovalnice, bralna društva itd. Skratka: Gg. nunci okoli „Pr. L.“ hočejo zbornati skupaj nekaj ljudi, za vabo jim stavijo pred oči proslavo papeževga jubileja, ako pa pridejo, potem pa postavijo papeža bolj v stran ter bodo kričali le o velikem shodu krščansko-mislečega ljudstva, na katerem se je utrdila katoliška organizacija! Papežev jubilej so le limanice, na katere naj bi sedli ljudje z dežele, da se bodo mogli potem gg. okoli „Prim. L.“ sopriti, da vse ono ljudstvo stoji za njim. v katoliški organizaciji, pa če bi prišli v Gorico tudi le radi proslave papeževga jubileja. Klerikalci so jako zviti. Vedno vzamejo kaj cerkvenega ali verskega, kar pomolijo ljudstvu pod nos, da ga tim lažje preslepijo v svoje sebične namene. Dne 3. maja ne pojde v prvi vrsti za proslavo papeža, ampak s to proslavo se hočejo močje okoli „Prim. L.“ okoristiti za svojo katoliško organizacijo. Oni dobro vedo, da ako rečejo samo, da se bo blagoslovila rečna zastavica, ne bo kdo ve koliko ljudi blizu, razven radovednežev, ali proslava papeževga jubileja, to pa je že nekaj, kar vleče neuke ljudi nase, ker ne vidijo, kaj se skriva za njo. Dr. Pavlica hoče zbornati vkupe zastopnike raznih društev, posojilnic, gospodarskih društev in zavarovalnic, da naj proslavijo papeža! Res ne vemo, zakaj naj bi kaka zavarovalnica za govejo živino proslavljala jubilej papeža, zato pa je jasno, da hočejo napraviti dne 3. maja demonstracijo klerikalne stranke. In papežev jubilej naj bo vaba za tako demonstracijo. Laški klerikalci so uprizorili svojo demonstracijo po noči, slovenski jo hočejo pa po dnevi, in v tako svrhu naj bi drli ljudje iz cele dežele v Gorico!

Upamo, da je pač še pametnih mož in mladeničev po deželi tudi med „povabljenimi“, ki ne pojdejo na te limanice ter se ne razpostavijo javnemu zasmehu, da tvorijo katoliško organizacijo, o kateri sanja dr. Andrej Pavlica.

Biljenski kurat Rojec je bil nam poslal popravek, kateri smo priobčili v soboto. Kurat pravi, da ni on spravil ob službo starega organista S. Seveda je kljubu zankanju kuratovemu vendar le res, da ga je spravil ob službo. Ko je prišel Rojec v B.lje duše past, ga je peljal oni organist, tačas menda tudi občinski odbornik, pod pazduho v cerkev, no pozneje pa se je marsikaj spremenilo, ko je začel kazati kurat svojo barvo in svoje želje vedno očitneje. Takrat je žu-

(Dalje v prilogi.)

na to se obrne k ljudem ter dvigne kvišku svoji prazni očesni jamic in stegne roko s križem.

Vsi so molčali. Zunaj se je že temnilo. Skozi odprto okno se je čulo gostolenje tičic, ki so se vsedale po grmovju in drevju k počitku. Poslednji žarki zapadajočega solca so padali na povzdignen križ in na bele Jurandove lase.

Kovač Suhar pogleda Juranda, na to se ozre po tovariših enkrat, dvakrat, končno se prekriža ter odide iz sobe. Za njim odidejo potihoma tudi drugi in še le na dvorišču jamejo šepetati:

»Nū, kaj je?«

»Pojdemo ali ne pojdemo?«

»On ni dovolil tega.«

»On prepušča maščevanje Bogu. Videti je, da se je v njem spremenila vsa duša.«

In tako je bilo tudi v resnici.

V sobi pri Jurandu so ostali le duhovnik Kaleb, stari Tolim, Jagjenka in Setjehovna, kateri sta tudi prišli pogledat, kaj se godi, ko sta zagledali mnogo oboroženih ljudi iti čez dvorišče.

Jagjenka, dokaj drznejša in samozavestnejša od svoje tovarišice, je pristopila k Jurandu.

»Bog vam pomagaj, viteški Jurand!« je rekla. »To smo mi, ki smo vas pripeljali iz Prusije.«

Njemu se na odmev njenega nežnega glasu zjasni lice. Očividno je bilo, da se je povsem dobro spomnil vsega, kar se je pripetilo na ščitenski cesti, in jel jo je zahvaljevati, kimaje z glavo ter polagaje roko na srce. Ona pa mu jame pripovedovati, kako so ga srečali in kako ga je spoznal Čeh Glavač, ki je Zbiškov oroženosec, in kako so ga končno pripeljali v Spihov. Povedala mu je tudi o sebi, da nosi ob enem s svojim tovarišem meč, čelado in ščit za vitezom Matijcem iz Bogdanca, Zbiškovim stricem, ki je odšel iz Bogdanca

iskat svojega sinovca, a sedaj pa je odšel v Ščitno ter se namerava čez dva ali tri dni vrniti v Spihov.

Pri spominu na Ščitno se Jurand ni tako močno razžilil, nego poprej na cesti, vsekako pa se je velik nemir pojavil na njegovem licu. Jagjenka ga jame zagotavljati, da je Matija takisto zviti kakor hraber in da se ne dá tako kmalu vjeti. Vrh tega pa ima tudi pismo od Lichtensteina, s katerim more povsod varno potovati. Te besede so znatno pomirile Juranda; bilo je videti, da bi jo bil rad marsikaj vprašal, ker pa ni mogel, je neizmerno mnogo trpel. Bistroidna deklica je to zapazila in rekla:

»Ako se bova pogosteje razgovarjala, se bova lože razumela.«

Na to se Jurand nasmehne, stegne roko ter jo položi na njeno glavo, in jo drži tako nekaj časa, kakor bi jo blagoslovil. Bil je je zares jako hvaležen, toda še bolj si je naklonila njegovo srce njena mladost in njena gostobesednost, podobna ptičjemu žvrgoljenju.

Od tega časa, kadar ni molil — kar je navadno delal cele dneve — ali ni spal, jo je želel imeti vedno pri sebi, in kadar je ni bilo, je koprnel po njenem glasu ter si prizadeval dati to razumeti duhovniku Kalebu ali Tolimu, da želi imeti onega prijaznega mladeniča poleg sebe.

Ona pa je rada zahajala k njemu, ker je jako pomilovala revnega starca, vrhu tega pa jej je pri njem urneje mineval čas, da je lože čakala na Matijca, ki se je čudovito dolgo mudil v Ščitnem.

Imel se je vrniti v treh dneh, med tem pa je že minil četrti in peti. Šestega dne proti večeru je hotela skrbipolna deklica že poprositi Tolima, naj odpošlje nekoliko ljudi na poizvedovanje, kar se nakrat iz

stražnega stolpa začuje znamenje, da se nekaki jez-deci bližajo Spihovu.

Čez nekaj časa res zatopotajo konjska kopita po spušenem mostu in na dvorišče prijezdi oroženosec Glavač z jedrim hlapcem iz Matijčevega spremstva. Jagjenka, ki je bila že dospela iz gornje sobe ter ga čakala na dvorišču, je priskočila k njemu, še predno je utegnil stopiti s konja.

»Kje je Matija?« ga je vprašala z vtirpajočim srcem, polna strahu.

»Odšel je k knezu Vitoldu ter zapovedal, da vi tukaj ostanete!« odvrne oroženosec.

XIII.

Ko je Jagjenka začula, da ima na Matijčevo zapoved ostati v Spihovem, ni za nekoliko trenutkov mogla spregovoriti vsled začudenja, tuge in jeze niti besedice. Gledala je Čeha s široko odprtimi očmi, in Čeh, dobro vedé, da jej je prinesel neprijetno novico, jej je rekel:

»Rad bi vam povedal vse, kar smo delali v Ščitnem, ker je mnogo zelo važnih novic.«

»Ali tudi kaj o Zbišku?«

»Nikakor ne, marveč samo o ščitenskih zadevah... vedite...«

»Razumem! Naj hlapec sname raz konja sedlo, vi pa pojdite za menoj.«

In ko je to zapovedal hlapcu, popelje Čeha s seboj v sobo.

»Čemu nas je Matija zapustil? Čemu naj ostanemo v Spihovu? Čemu ste se vi vrnili?« ga vpraša deklica v jedni sapi.

»Vrnil sem se radi tega,« odvrne Glavač, »ker mi je vitez Matija to naročil. Rad bi bil šel na vojno, toda zapoved je zapoved. Vitez Matija mi je rekel

panoval ranjki g. Savnik, kateri se ni pustil od Rojca komandirati; zategadel je raztegnil po nauku: Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe! g. kurat svojo visoko nenaklonjenost in jezo nad celo rodbino Savnikov, torej tudi nad organista. Organist je bil dober, ali ker ni hotel biti prav hlapec in kimovec kuratov, ga je začel sekirati, v cerkvi je rekel nekoč na glas, da je orgljanje za „ringlspil“ ne pa za cerkev, in vendar so smatrali moža za dobrega organista ter ga vabili celo v druge vasi orgljat. Rojec ga je sekiral in šikaniral tako, da ni ostalo organistu drugega nego pustiti službo. To se pravi: Róječ ga je spravil ob službo! Ako bi imel ta namestnik božji kaj srca in sramu, bi mu moralo biti hudo, ako pomisli, kaj je storil, in sram bi ga mrcalo biti, da bi se skril, toda on hodi ponosno okoli ter si upa se celo zatekati se k paragrafom, da s pomočjo istih taji nekaj, kar je v Biljah sploh znano. Nò, pa Rojec je Rojec, saj ga poznamo! On je spravil starega organista ob službo, ali imel bo še nadalje pogum, trditi, da ni res; o tem smo prepričani! Pač ljubi resnico, hčerko božjo!!

Kurat Rojec pravi tudi, da ni udaril fanta S. Mi pa vemo iz ust tega fanta, da ga je kurat res udaril; cmoknil ga je, da je bilo joj, in zobe mu je izklecal. Tudi ko je hodil oni fant v šolo, ga je pretepal in ga grdo gledal. K sv. obhajilu ga ni pustil; rekal mu je, da kadar mu zraste kosmata brada, pojde k obhajilu. Fant je moral iti v drugo cerkev duhovna prosit za sv. obhajilo, in tam je bil uslišan. Tako je delal s fantom, sedaj ga pa opravlja okoli, da ga ni hotel ubogati itd. Kje pa dobite otroka, ki bo spoštoval in ljubil duhovnika, ki zmrcja in draži otroka na tako grd način, kakor je delal ta kurat s S. fantom?! Nikjeri. — Obravnava radi udarca bo v petek, 1. maja, in upamo, da bo videl kurat v sodni dvorani zvezde, kakor jih je fant, ko ga je oklofotal s svojo veliko in močno ter posvečeno roko. Po obravnavi pa spregovorimo zopet eno ali dve. Torej, do vidova, g. kurat, v soboto!

Vspehl patra Lojka. — Pred kratkim smo poročali, kako je kapucinski pater Lojk obdolžil evangel. župnika, da dela propagando ter hoče katoliške otroke spreobrniti v protestante. Ali čujte, kaj dela pa ta pater Lojk! Pri krščanskem nauku je imel tudi nekega 10 letnega dečka grsko-iztočne cerkve, katerega je hotel pripeljati v naročje katoliške cerkve, dasi to po zakonu niti ni dopustno. V šoli je znal ta pater tako govoriti, da je dečka bolelo, da kdor ni v kat. veri, ne pride v nebesa itd. Mati je hotela posredovati, naj ne muči dečka duševno, ali pater jej je priporočil, naj moli pridno rožni venec, potem že pride k pravi veri! Mati pa je naredila patrovemu šikaniranju kratek konec ter je poslala svojega dečka in zraven še svojo deklico k evangelijskemu župniku k veronauku! Saj smo rekli, da je pater Lojk izvrsten „Proč-odrimovec“! Sedaj ima poka-

zati tudi že vspehe. Kaj bo, ako mu začnejo utekati še katoliški otroci!!

Dvojna mera. — V „Soci“ kmalu ne bomo smeli zapisati niti več gesla „Svoji k svojim!“, tako so občutljivi gospodje na našem državnem pravdnstvu; v vsaki notički, ki se tiče kolikor toliko naše trgovine in obrti, iščejo bojkot Lahov, in v tem oziru smo doživeli že velika prenečenja v raznih zaplembah „Sotca“. V nedeljo pa je bilo čitati v „Piccolo della sera“ notico, ki močno, sila močno diši po bojkotu, ali to pot niso Lah tisti, katerim gre bojkot, ampak Slovenci: zato menda je krožil „Piccolo“ svobodno po mestu svojo pot, in ni bilo nikakega c. kr. svinčnika, ki bi bil zaznamoval ono vest za zaplembo. Notica v „Piccolo“ pravi, da se osnuje drugi mesec v Gorici velika pekarija, ki bo imela nalogo delati slovenskim pekem konkurenco, in pozivlje Lahe, naj dajo prednost tej pekarni pred onimi ekzotičnimi pekovi. — To je očiten bojkot, ali kakor rečeno, se tiče Slovencev in ne Lahov. Ker je list „Piccolo“ krožil svobodno po Gorici s strupeno bojkotno notico proti Slovincem in ker je gospoda na državnem pravdnstvu in na glavarstvu strašno hitra, kadar le duha kaj v „Soci“, kar bi jej utegnili služiti za zaplembo radi bojkotiranja, smemo pač sklepati iz tega, da velja glede bojkota dvojna mera, namreč da se nas sme bojkotirati, Slovenci pa ne smemo Lahov. To še pride prav! — Glede na navedeno pa moramo vsklikniti: Kje si ti, preljuba pravica!

Šola za zidarje v Renčah. — Sklep šolskega leta obrtno-nadaljevalne šole za zidarje v Renčah bo dne 3. maja t. l. ob 3½ popoldne. Sklep je združen z razstavo izdelkov iz predpisanih predmetov. Prijatelji šole in napredka so vabljeni vdeležiti se te zanimive razstave.

Vodstvo obrtne šole.

Slovensko trgovsko društvo „Merkur“ v Ljubljani naznanja, da je posredovalni odsek tega društva svoje poslovanje popolnoma na novo uredil, tako da bo popolnoma in vsestransko odgovarjal našim razmeram. V to svrhu si je nabavil potrebne tiskovine ter sestavil poseben poslovni red, katerega pošlje prihodnje dni vsem p. n. društvenim članom na ogled.

Da pa bode posredovalnemu odseku mogoče vspešno razviti svoje delovanje ter natanko voditi statistiko izpraznjenih služb, prosimo vse gospode trgovce, naj si bodo društveni člani ali ne, da službe, katere oddajajo, vedno takoj javijo posredovalnemu odseku.

Ako se kateri gospodov trgovcev, ki ni društven član, želi natančneje informirati o poslovanju tega odseka, se mu takoj brezplačno vposlje poslovni red.

Vsa pisma, tičeča se posredovanja služb, je naslovljati: Slovensko trgovsko društvo „Merkur“. Posredovalni odsek v Ljubljani.

Bohinjska železnica. Dela pri vrtanju tunela napredujejo z vso mogočo hitrostjo. Koncem marca je bilo prevrtanega od bohinjske strani 1834 m, s podbrdske strani pa 1383,7 m, skupaj 3317,7 m, torej nad polovico. Dolg bo tunel 6334 m.

Dovoljenje za prevzetje dela na črti Podbrdo-Gorica pod točkami 1—8 na potrebnih zemljiščih je od strani prizadetih posestnikov že dano ter se more sedaj pričeti z deli.

Razpis denarne podpore. — Deželni odbor razpisuje eno denarno podporo, letnih 240 kron, katero podeli iz dohodkov zaloga prevzvišenega deželnega glavarja grofa Franca Coroninija za obnemogle delavce, ustanovljenega v spomin na zaroko prejasne nadvojvodinje Marije Valerije.

Za podpore se smejo oglašiti delavci in delavke, ki so pristojni v kateri občini poknežene grofovine gorisko-gradiske ter so postali trajno nesposobni za delo; v prvi vrsti pa se bode ozir imelo na potrebne medtistimi, ki so svoje moči obrabili samo pri podjetjih velike ali male obrti ali pa pri kmetijskih podjetjih.

Prošnje je podati do 31. maja 1903. v pisarnici deželnega odbora in priložiti jim je:

1. spričevalo župniškega urada dotičnega kraja, potrjeno ali, če treba, dopolnjeno po županstvu pristojnostne občine, v katerem spričevalu je vestno popisati starost, stan družine, preživila prosilčeva, kako se je bavil z obrti in kakšno je njegovo нравno zadržanje.

2. zdravniško spričevalo, potrjujoče prosilčevo bolehnost ali pohabljenost, ki zakrivlja njegovo nesposobnost za delo.

Če se poizve, da je kaj krivega v dokazilih, na katera se je oprl podpiranec, ali pa če neha njegova bolehnost, ustavi se takoj podpora.

Saksonski kralj se je peljal v nedeljo zvečer skozi Gorico na Dunaj. Došel je v Gorico zvečer ob 7¼. Na kolodvoru se je zbralo premnogo občinstva.

Aretrali so v Trstu 21 letnega Jakoba Budo, ki je pristojen v komensko občino, rojen pa v Trstu, in nekega Gvida Ladica, ki je pristojen v Po., ker sta na sumu, da sta storila znano vino v cerkvi v Št. Petru pri Gorici.

Utonil. Pišejo nam s Srpence, 26. t. m.: „Pri plavanju drvij v Učoji je utonil Anton Žagar, po domače Cingela. — Zapustil je udovo v blagosl. stanju in dva otročiča v nežni starosti. Premoženja ni imel nič in redil je svojo družino le s pridnostjo svojih rok.

Današnji prizor na pokopališču je bil presunljiv — revno udovo in otročiče so mogli le s silo od ponesrečenca odstraniti.

Prav bi bilo, da bi se spomnili usmiljeni ljudje te uboge družine z milodari. Posiljali nrj bi se županstvu na Žago. Družina je izročena skrajni bedi.“

Vabilo k občenemu zborovanju učit. društva za sežanski šol. okraj v Sežani 7. maja t. l. ob 10. uri predp. Vspored: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Overovljenje zapisnika zadnjega zborovanja. 3. Referat: „Nadzorovanje v cerkvi“. 4. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo. 5. Volitev novega odbora. 6. Volitev delegatov za zborovanje društva „Zaveza“. 7. Predlogi. 8. Pevske vaje. K obilni vdeležbi uljudno vabi odbor.

Kdo sme dandanašnji krasti. — Poziv „Prim. Listu“. — „Prim. List“ je priobčil v svoji 16. številki 16. t. m. pod zaglavjem „Kdo sme dandanašnji krasti“ — tako notico:

„Vsako leto o veliki noči prične naša prijateljica z Gosposke ulice ropotati proti berunji, ter vpije in kriči o beračenju in izsesavanju ljudstva, dočim ima sama v svojih vrstah dovolj pravih ljudskih pijavk, ki ljudstvu izsesavajo kri in mozeg. Ima pa v svoji sredi tudi ljudi, ki krađejo svinjske jezike. Bilo je pred velikonočjo, ko je kapelan pobiral hero. V vas je prišel znani naprednjak z dvema mešetarjema in se vstavil v krčmi. Ko je prišel kapelan v hišo, ter v sobi govoril s znano osebo, zmaknil mu je znani naprednjak 3 svinjske jezike, ter jih odnesel domov, kjer so jih še tisti večer, dasi je bil post, snedli. Kaj pravi „Sotca“ o taki „beri“, ki jo navadno imenujemo tatvina.“

Udje prizadete napredne družbe zahtevamo odločno od uredništva „Prim. Lista“, da nam natanko pove ime onega njim znane tatu svinjskih jezikov. Ako tega ne stori, si poišče družba zadoščenja po drugem potu. Prizadeti.

Pevsko in bralno društvo „Tomaj“ vabi k veselici, ki jo priredi v nedeljo 3. maja t. l. v Tomaju na dvorišču gosp. M. Čefuta Učman s sledečim vsposedom: 1. Pozdrav predsednika. 2. „Mladi vojaki“, godba. 3. „Naš narodni dom“, deklamacija. 4. Gust. Ipavec: „Pozdrav“, mešani zbor. 5. „Zbudenje spomladi“, godba. 6. J. Aljaž: „Triglav“, moški zbor. 7. „Sinfonija“, godba. 8. V. Parma: „Colnicku“, mešani zbor. 9. „Venec sl. pesni“, godba. 10. A. Nedved: „Ljubi maj“, mešani zbor. 11. A. Keržič: „Zamujeni vlak“, igra v petih dejanjih. 12. „Zalost in veselje“, slovenske pesmi, mešani zbor. 13. „Ples in prosta zabava“. V slučaju neugodnega vremena vršila se bode veselica prihodnje nedelje. Odbor.

V Velikih Žabljah priredijo mladeniči dne 10. maja t. l. javen ples na dvorišču g. Ivana Makovca. Svirala bode prvaška godba.

Izpred sodnije. — Lani 28. dec. sta se sprla v neki gostilni v Plačah Anton Kalin in Jos. Vodopivec. Prišla sta brata Trevizan in vsi trije so tako obdelali Vodopivca, da je bil poldrugi mesec nesposoben za delo. Sodnija je prisodila bratoma Trevizanu ječe vsakemu po 4 mesece, Kalinu pa 6 mesecev, in Vodopivcu morata plačati odškodnine 344 kron.

tako-le: »Vrneš se, da boš čuval gospodičino iz Zgorelice ter počakaš na poročila od mene. Mogoče, da boš primoran pospremiti jo v Zgorelice, kajti sama se tjekaj ne vrne.«

»Za Boga dragega, kaj se je zgodilo? Ali se je našla Jurandova hčerka? Ali mar Matija ni odšel k Zbišku in samo po Zbiška? Ali si jo videl? Ali si govoril z njo? Čemu je nisi pripeljal sem in kje je sedaj?«

Na ta nujna vprašanja poklekne Glavač pred njo ter reče:

»Ne srdite se, vaša milost, ako vam mahoma na vse to ne odgovorim, ker je nemogoče; pač pa vam povem vse po vrsti, ako me ne boste ovirali.«

»Prav! Ali so jo dobili ali ne?«

»Ne, toda toliko je gotovo, da je bila v Sčitnem in da so jo odpeljali v nekak gradič na vshodu.«

»Pa čemu moramo sedeti mi tu v Spihovu?«

»Eh, ako jo dobijo? Saj vendar veste, milostljiva gospodična.... To je resnica, da vi potem....«

Jagjenka je molčala, samo lice jej je zalila rudečica.

Ceh nadaljuje:

»Mislil sem si in si še mislim, da žive ne izpu limo iz teh pasjih krempljev, toda vse je v roki božji. Moram pa pripovedovati od začetka. Mi smo dospeli v Sčitno. Vitez Matija je pokazal ondotnemu poveljniku Lichtensteinovo pismo, in poveljnik, ki je v svoji mladosti nosil meč za Lichtensteinom, je poljubil pečat pred našimi očmi, nas sprejel vse gostoljubno ter nas ni imel na nikakem sumu. Ako bi bili imeli v bližini nekoliko ljudi, bi se bili lahko polastili gradu, toliko nam je zaupal. Tudi z duhovnikom smo se brez ovire sešli in razgovarjali smo se z njim dve noči ter izvedli jako čudne reči, katere je izvedel duhovnik od rabelja.«

»Rabelj je nem.«

»Dà, on je nem, toda duhovniku zna s kazanjem vse povedati, kakor bi mu govoril z jezikom. To so kaj čudne reči, in gotovo tiči v tem prst božji. Ta rabelj je odsekal Jurandu roko, mu izdrl jezik ter izpahnil oči. On je tak, da ga ni strah nikakih muk, kadar ima pred seboj moškega, ako bi mu celo zapovedali, naj ga zgrize z lastnimi zobmi — on bi to storil. Toda dekleta se on ne dotakne nikakega, to pa radi tega, ker je sam imel nekdaž hčerko, katero je močno ljubil in katero so mu Križarji....«

Tu umolkne Glavač, ker ni vedel, kako naj nadaljuje, toda Jagjenka mu reče:

»Čemu mi pripovedujete o rabelju?....«

»Ker to tiče k stvari,« jej odvrne Čeh. »Ko je naš mladi gospod posekal viteza Rotgiera, bi bil komtur Siegfried kmalu zblaznel. V Sčitnem so govorili, da je bil Rotgier njegov sin. Tudi duhovnik je pri-trdil, da oče sina ne more bolj ljubiti, nego je ljubil on njega. Da bi se maščeval, je prodal vragu svojo dušo, kar je rabelj videl. Z umorjenim je govoril tako, kakor jaz z vami, in Rotgier se mu je smejal iz krste ter se obližoval s svojim črnim jezikom od veselja, ko mu je stari komtur obljubil Zbiškovo glavo. Ker pa gospoda Zbiška v tem hipu ni mogel najti, je dal mučiti Juranda. Na to je dal Rotgieru v krsto Jurandov jezik in Jurandovo roko. In Rotgier je to oboje surovo pojedel....«

»Človeka je groza to poslušati. V imenu Očeta in Sina in svetega Duha, amen,« je rekla Jagjenka.

Na to je vstala in naložila drv na ognjišče, ker se je bilo že popolnoma stemnilo.

»Seveda,« nadaljuje Glavač svoje pripovedovanje, »ne vem, kako bo na dan poslednje sodbe, kajti to, kar je Jurandovo, mu mora biti vrneno. Toda tega

ne more umeti človeška pamet. Ko je torej stari komtur nasitil ubitega Rotgiera s človeškim mesom, je odšel, hoté mu prinesiti Jurandovega otroka, ker mu je mrlič brzokone pošepetal, da si želi napiti se nedolžne krvi. Toda rabelj, kateri, — kakor sem že rekel — je pripravljen storiti vse, samo deklici ne more storiti nikake krivice, se je bil že poprej skril na stopnjicah. Duhovnik je dejal, da ta rabelj ni povsem pri pameti, da je časih sličen govedi, toda kar se zvijače tiče, se le malokdo more kosati z njim. Rabelj se je torej nastanil na stopnjicah in čakal. Ko je komtur začel rabljevo hropenje ter zagledal njegove iskrece se oči, se je prestrašil, ker si je mislil, da je to sam zlodej. Med tem pa je udaril rabelj komturja s pestjo po vratu! Domišljeval si je, da mu s tem zlomi vrat in da si bodo ljudje pri tem mislili, da se je pri padcu ubil, toda ni ga še ubil s tem udarcem. Komtur je od strahu in bolečine omedlel, a ko se je zavedel, se je bal storiti Jurandovi hčerki kako krivico.«

»Ali jo je odpeljal?«

»Dà, in z njo vred tudi rabelja. On ni vedel, dà, niti slutil ni, da jo je rabelj branil; domišljeval si je, da jo je ubranila nekaka višja moč, bodisi že huda ali dobra. Kaleba pa ni hotel pustiti v Sčitnem, ker se je bal njegovega pričevanja... Rabelj je sicer nem, toda pred sodnijo bi bil mogel s pomočjo duhovnika povedati vse, kar je vedel. Duhovnik je rekel proti koncu pripovedovanja Matijcu: Stari komtur ne ugonobi Jurandove hčerke, ker se je boji; ako bi pa naročil to komu drugemu, ne zgodi se jej nič hudega, dokler je Diderich živ, zlasti ker jo je že enkrat ubranil.«

»Ali je duhovnik vedel, kam so jo odpeljali?«

»Dobro tega ni vedel, toda slišal jo, da so govorili nekaj o Ragnecu, kateri grad ne leži daleč proč od litevske in žmuške meje.« (Dalje pride.)

Alberto Cominotti iz Italije je osleparil nekaj gospodov za 110 K s tem, da je ponarejal podpise in menjice na svojega strica ter nekega drugega. Dobil je 7 mesecev trde ječe, potem ga pošljejo čez mejo v domovino, kjer je bil že opetovano kaznovan.

Cecilija Filiput z otoka Morosini je bila obtožena, da ni zadostno pazila na svojo 3 letno hčerko Marijo, ki se je v njeni nenavzočnosti opekla ter umrla. Sodni dvor pa jo je oprostil obtožbe.

Italijanska kritika o našem obrtniku.

— V „Gazzettino“ čitamo: Fotografski atelier, ki dela v resnici čast našemu mestu in ki je tudi najbolj obiskovan, je brezdvomno oni gosp. Jerkič-a v Gosposki ulici. Ni z lepa dobiti prostora, v kojem bi bila na razpolago svetloba v taki meri in s tako poljubne strani; svetloba, katera je glavni in najvažnejši predpogoj za lepo izdelano sliko. Gospod je v svoji stroki umetnik ter skrbi in pazi strogo na to, da zamorejo izdelane slike zadovoljiti tudi najfinejši ukus. Videl sem zbirko, pri kateri ne morem reči, je-li naj se človek čudi bolj sličnosti kot dovršenosti; so pač mojstersko izdelane slike; na imp. platini — Bromid tako krepko očrtane in v značaju modernih zahtev; in z ono svetlobo posneto Rembrandt-u, ki ustvarja čudovite učinke zlasti na ženskih glavah. Ni se torej čuditi, ako je atelier vedno dobro obiskovan po dičnih gospeh, gospodih in ljubeznivih otrocih.

Lietnica. — Gospod „Brejski“: Na Vašo željo potrjujemo Vam, da je sprejel „Narodni sklad“ svoto 11 K, katero ste nabrali in odposlali o Sv. Martinu lani. Hvala! — G. dop. v K. Poslanega dopisa ne moremo priobčiti. Je deloma nerazumljiv in deloma preveč osebno. Kaj drugega?

Dober svet. — Kdor si zeli lepo trato narediti, temu priporočamo, da si naroči od c. in kr. dvorne trgovine za semena Edmund Mauthner v Budimpešti travno mešano seme „Promenadnega ali Marjetinega otroka“. Že 29 let pošilja Mauthner za krasne nasade v Budimpešti in Marjetinem oloku ta travna semena.

Razgled po svetu.

Volitve v tržaški okolišč. — V nedeljo dop. od 9. do 12. je volila tržaška okolica v 6 okrajih mestne svetovalce, oziroma deželne poslance. V I. okraju (Škedenj, Sv. Mar. Magd. in Čarbola) je izvoljen Sancein-Drejač. Dobil je 335 glasov, laški protikandidat je dobil 132 glasov. V II. okraju (Lonjer, Rocol, Kjadin) je izvoljen dr. Otakar Rybař; dobil je 150 glasov, laški kandidat Mauroner 91. V III. okraju (Sv. Ivan, Škorklja, Kolonja) je dobil dr. Gustav Gregorin 195 glasov, Valerio 32, Valovec 7, Ferluga 8. V IV. okraju je izvoljen Ivan Gerdol z 226 glasovi; laški kandidat Parisi je dobil 129 glasov. V V. okraju (Optine-Trebe-Bazovica) je izvoljen Ivan Goriup z 287 glasovi, Lah Stukler je dobil 68 glasov. V VI. okraju je

izvoljen dr. Slavik z 219 glasovi, Cumar je dobil 75 glasov.

Leta 1900. je bilo oddanih v vsej okolici za Italijane 839 glasov, za Slovence pa 1141, torej v odstotkih 42% za Italijane in 58% za Slovence. V nedeljo pa je bilo oddanih: za Italijane 527 glasov, za Slovence pa 1419, ali v odstotkih: za Italijane 27%, za Slovence pa 73%. Italijani so torej nazadovali za 15 odstotkov, za kar so napredovali Slovenci. Leta 1900. so imeli Slovenci 302 glasa več nego Italijani, sedaj pa 885. Italijani so nazadovali za 312 glasov, Slovenci pa napredovali za 278 glasov.

To so vesele vesti iz Trsta, ki pričajo, kako čvrst je slovenski živelj v tržaški okolici, kako postaja vedno zavednejši ter se ne da ujeti na laške spletke. Veselje nad sijajno zmago tržaskih Slovencev je tim večje, ker so si priborili nazaj tudi oni okraj, kateri so bili zadnjič vzeli Lahi. — Delo je rodilo obilen sad, pa tudi za bodočnost je potreba takega vstrajnega dela, in sadovi bodo vedno lepši. Svoje pozicije ob Adriji ne spustimo nikdar iz rok!

Državni zbor. — V včerajšnji seji je nterpeliral Pfaffinger glede razdelitve dobav za vojsko. Od 62.000 krogelj za havbice in 15.000 za gorske topove so dobile avstrijske tovarne manj dela od ogerskih. Ellenbogen je predlagal, naj se seje carinarskega odseka preglasijo za javne, čemur je zbornica pritrdila. — Ellenbogen je govoril o trgovinskih pogodbah in zvezah, zlasti z Balkanom. Odgovarjal je Körber, povdarjaje zlasti promet v Srbijo.

Pravičen škof. — V Olomucu na Moravskem vlada katoliške duše kardinal dr. Kohn. Ta mož je pa tak, da ga njegove ovčice jako — sovražijo. Toda ne-le pri svojih ovčicah je nepriljubljen, marveč celo pri svojih pomočnikih v pastirovanju, — pri moravski duhovščini. Ima namreč več jako lepih lastnosti! Prva je ista, katera diči rečne rimske katoliške nuncie, da se namreč za svoj narod prav nič ne briga, čeravno je češki narod, čegar sin je, prav na Moravskem jako zatiran. Druga njegova lastnost je, da je velik — skopuh. Čeravno je najbogatejši avstrijski škof, in štejejo njegovi dohodki milijone, mu gre denar težko izpod palca. Za asanacijo proslule klerikalne sv. Vavelske hranilnice, v kateri so katoliški farji pokradli nad sedem milijonov kron, je dal škof-miljonar — par tisočakov, manj nego marsikak župnik z dežele! Tretja njegova lepa lastnost je, da je pravičen predstojnik svoje podložne duhovščine. Ta njegova pravičnost razburja že cel teden duhove na severu naše države. Posebno veliko je to razburjenje v Kromeržu, kjer je rezidenca dr. Kohna. Dan na dan se ponavljajo proti kardinalu demonstracije. Razdraženo ljudstvo se zbira pred kardinalovo palačo in kriči: dol z Kohnom, proč z njim! — In kaj je temu vzrok? Čitaj preljubi čitatelj in — strmi! — Pred letom je napadal v časopisu „Pozor“ kardinala Kohna

neki duhovnik, ki se je podpisal „Rectus“. Napadal ga je tako hudo, da se je kardinal čutil razžaljenega in list tožil. Toda s to tožbo je pogorel, ker ga je sodišče — zavrnilo. Kmalu na to je dobil kardinal brzojavko, v kateri ga taisti „rectus“ prosi, naj se pogloblja, naj živi v prihodnje bolj kardinalu primerno, ker drugače bi moral (čeravno ga jako boli, da se mora zoperstavljati svojemu nadškofu), nadaljevati svoj boj proti njemu. Tada kardinal ni poslušal tega nasveta, marveč je začel zasledovati onega, ki je brzojavko poslal. Na način, katerega se dosedaj še ni posrečilo razjasniti, je dobil iz brzojavnega urada list, na katerem je bila brzojavka napisana. Ta list je poslal nekemu dunajskemu veščaku, ki je izrazil mnenje, da je pisava podobna pisavi župnika Ocaska. Kohn je hitel postaviti Ocaska pred posebno duhovno sodišče, kateremu je ukazal, naj Ocaska edino na podlagi veščakove izjave sodi, ga suspendira in pošlje v duhovno kaznilnico. Sodniki so sicer spoznali obtoženca nedolžnim, a vendar so ubogali krivično povelje kardinalovo in Ocaska suspendirali. Na-to ga je Kohn poslal v kaznilnico — nedolžnega. Ko se je izvedela usoda nedolžnega Ocaska, ni dalo mirovati pravemu pisatelju onih napadov. In nekega lepega dne je bilo čitati v istem „Pozoru“ poslano na kardinala, v katerem izjavlja neki P. Hofer, župnik v Zabregu, da je on pisal tiste članke, in zahteva, naj nedolžnega Ocaska izpusti. To se vé, da je vzbudilo vse to veliko senzacijo. Pomisli si, slovenski čitatelj, ki imaš vendar smisel za pravico, katoliškega škofa, ki je pozabil nauke evangelija in ne le da se ne pusti voditi od ljubezni, marveč ne pozna niti načina, po katerem kroji pravico, sodi in obsoja država, in si dovoli tako gorostasno krivičnost, edino, da zadovolji svoji strasti po maščevanju. In ta človek sedi na prestolu svetih apostolov Cirila in Metoda. Pač nista zaslužila velika slovanska apostola takega naslednika. In taki ljudje kriče, da so namestniki Kristovi in zahtevajo od ljudstva, da jih poslušajo in uboga, dasi ne zaslužijo drugega, nego da se jih z bičem spodi z mest, katera edino skrunijo. Radovedni smo, ali pridejo že vendar enkrat do drugega prepričanja one ovčice po Slovenskem, ki se vedno mislijo, da je vsak tak škof in nadškof že pol svetnika, ki čaka samo še smrti, da pride v nebesa. Ne glejte na to, kaj delamo, marveč na to, kaj učimo, pravijo radi naši klerikalci.

Kako prazen je ta izgovor! Ali more dobro učiti oni, ki ne vé, kaj je dobro, ali more učiti Kristov nauk oni, ki ga je že zdavnaj pozabil? Farsko gospodarstvo in vladanje nad vsem ljudstvom, ki naj misli edino z nuncovo glavo, ki naj slepo posluša njegove ukaze, to so nauki, katere sedaj razširjajo po svetu. In ako se jim kdo zoperstavlja, tega poskušajo zdrobiti, četudi z najgršimi sredstvi. Najgrša jim niso preslaba, to je dokazal sedaj kardinal Kohn. In ti

ljudstvo, kdaj se odvrneš od zapeljivcev, in jim pokažeš vrata?

Na ljubljanskem pokopališču se je vstrelil v soboto dopoldne deželni svetnik in voditelj okr. glavarstva za ljubljansko okolico, Ferdinand marki Gozani. Vstrelil se je iz revolverja v srce tik mrtvašnice ter ostal takoj mrtev. Pri njem so našli tudi stekleničico karbola. Pokojni je zadnje čase nekaj bolehal, skoro gotovo pa se mu je zmešalo, ker je pustil listek z zmedenimi besedami. Tudi njegov oče se je vstrelil pred leti. Pokojni Gozani je bil ljubezniv, koncilijanten mož ter priljubljen pri prebivalstvu, katero je imelo z njim opravila. Več let je bil okrajni glavar v Postojini. Bil je vester in natančen uradnik. Zapustil je ženo in 3 otroke iz prvega zakona.

Za vsenčilšče v Ljubljani pripravljajo slov. akademiki na Dunaju, v Pragi in v Gradcu manifestacije, ker se je v zadnjem času gibanje za nova vseučilišča pojavilo v veliki meri.

Angleški kralj Edvard VII. je dospel v ponedeljek v Rim, kjer je bil običajno-slavnostno sprejet. Listi pozdravljajo njegov prihod. Obišče danes tudi papeža.

Shod mladočeskikh zaupnikov. — Shoda se je udeležilo 438 zaupnikov. Isti so soglasno vsprejeli resolucijo v treh odstavkih, obseajočih določila o programu, o taktičnem postopanju in o organizaciji stranke. O taktičnem postopanju poslancev izjavlja resolucija, da sedanja vlada pod pretvezo nevtralnosti, a brez ozira na veljavni pravni red, z drznostjo, kakoršne še ni bilo, ustreza hegemonističnim zahtevam nemške manjšine in škoduje s tem vitalnim interesom češkega naroda, a se na drugi strani brani ugoditi tudi najpravičnejim potrebam slovanskih narodov sploh, in češkega še posebej, ako niso v to privolili Nemci. Zato smatrajo zaupniki kakor nujno potrebno, da češki poslanci vložijo vstrajajo v odločni opoziciji proti sedanji vladi, temveč da jej stavijo nasproti ves možen odpor in jej napravljajo zapreke. Razni pojavi povodom pripuščanja nagodbene predloge v prvo čitanje bi mogli v češkem narodu vzbuditi bojazen, da vodstvo čeških stvari na Dunaju ne vztraja v najenergičnejem odporu proti sedanji vladi in sedanjemu zistemu. Ti pojavi bi mogli omajati zaupanje volilcev do poslancev. Zaupniki pričakujejo za trdno, da se vzroki tem pojavom odpravijo. V predpostavki, da se to pričakovanje izpolni, ostaja kolegij zaupnikov glede taktičnega postopanja pri sklepih, obsejenih v Nimburski resoluciji od 23. septembra 1894, ter prepušča poslancem, da z ozirom na temeljni program stranke in dane jim direktive, svoje korake vsikdar tako urejajo po razmerah, kakor zahteva korist naroda, o čemer ne smejo biti izključena tudi sredstva obstrukcije, marveč, da se sme raba iste v gotovih slučajih smatrati kakor politično potrebo.

Zapiski mladega potnika.

Piše B. V.

(Dalje.)

Zgovoren in prijazen Napuljčan mi je kazal pot do cerkve S. Chiara, kateri nasproti je palazzo Rocca. Na dvorišču stojijo aristokratske kočije in raztrgani otroci beračijo okrog. Podarkadami so razne delavnice, tam ima tudi Pasquale Cerino, oni možičelj, ki je kopiral Homerjev kip, svoj studio. S tem junakom je bilo prav prijetno se pogovarjati. Kazal mi je dve kopiji Homerja v naravni velikosti. Mož ni imel trdnih cen, ali konečno sva se vendar pobotala. Ponosen je bil, da je kupil pred letom dunajski pisatelj Bahr kopije Homerjevega in Platonovega kipa in vprašal me je, kdo je Bahr. Gospod Pasquale je mislil, da sem kak žurnalista in me prosil »di mettere il suo nome in un giornale«, to je da ne bi pozabil omeniti njegovega imena.

Proti večeru sem šel tja proti Castello del carmine. Mercato je središče pristnega napuljskega življenja. Ali se naj mučim s popisom teh strmih, ozkih ulic s svojimi številnimi balkoni? Zadržuje naj — očaralo me je. Ljudje po teh ulicah imajo še grško kri v svojih žilah. Pogrešal sem pa ono gnečo, o kateri je Goethe toliko fabuliral.

Zvečer sem prispel gladen kakor volk v pristno napuljsko gostilno »Giardini di Torino« ob via Toledo. Zadrževal sem ribo. Nisem vedel za italijansko navado, da prične natakari prejšnjo ribo gostu na ogled. Komaj da mi jo je prinesel, že sem jo začel rezati in hlastno požirati, dokler ni natakari na pol obupan prihitel in rekel, da je še surova. Surova riba mi pa tudi ni škodovala. Vino z Veziro je ognjevit, da si z njim skoro jezik opečemo.

Café turcho.

Turška kavarna — café turcho — nasproti kraljevi palači v Napulju je poštena stara kavarna, katere pohištvo

spominja na stare dobre čase. Sami domačini, ljudje, ki so sicer na videz popolni kavalirji, ali o katerih se ne ve, kje so kosili, kje večerjali, ali koliko znašajo njih dohodki na mesec, zahajajo v to kavarno. Tako govoriti, tako gestikovati, kot ti ljudje, zamore le Napuljčan, po čigar žilah kroži grška kri. To so rojeni gospodje in kavalirji, kateri z zaničevanjem gledajo na prosto množico. Taki so ljudje v kavarni; kakšni so pa izven nje? Človek, ki pride s severa, si mora misliti, da so ti Napuljčani nekoliko prismojneni in prismojeni. Otročja, nedisciplinovanost je ta množica, ki se odlikuje po ponosu, značilnem posebno za nemaniča. Burbonci in španska vlada je negovala temne strani tega naroda, ter skušala zatreti vse one vrline, katere bi jih približevale severnim Italijanom. To ljudstvo ni smelo samo misliti, ampak moralo je ostati nevedno. Španski despotizem je ta narod skozi in skozi pokvaril. Ta mora ga še danes davi. V par desetletjih ni mogoče popraviti tega, kar so vekje zakrivali.

Legitimni, absolutni vladar je bil napuljski kralj, pred to avtoriteto se je moralo brezpogojno klanjati ljudstvo. Bolj kot kje drugodi opazujemo lahko v Napulju učinke tega absolutizma. Strašno se je maščevala nad tem ljudstvom stoletna španska zanikernost.

Velika hiba rimskih cerkvenih dostojanstvenikov je, da se ne ganejo iz Rima. Nepotrebno se jim dozdeva potovati in spoznavati narode in države. Nekak strah imajo pred potovanjem in proučevanjem tujine. Iz Rima vladajo svet, ne da bi ga poznali. Papeška diplomacija se odlikuje po nenavadni rutini in spretnosti, ali to dandanes dovolj. Diplomaciji 17. in 18. veka je bilo le potrebno se ozirati na dvore in vlade, danes je pa treba upoštevati narode, in to ravno pozablja v Rimu. Pred očmi imajo na primer tu v Napulju to nerazsodno množico in oni mislijo, da se sme prezirati take mase. Narodov ne poznajo, poznajo le vlade. Da taka diplomacija starega kroja vkljub svoji nedosežni

spretnosti ne more veliko doseči, leži na dlani. Treba je namreč uvaževati, da ima diplomacija rimske kurije čisto drug pomen, nego diplomatsko zastopstvo kake posvečene države. Značilno je, da je bil Rampolla, zunanji minister kurije, doslej le v Španiji kot legat, da torej pozna le Sicilijo, kjer je rojen, Rim in Španijo.

Verjetno je, da izgublja človek spoštovanje pred tako množico, kakoršna je tu v Napulju, da odreka takemu ljudstvu sposobnost upravljanja samostojno svoje zadeve in dajati zakone. Ali kdo je zakrivil to nesrečno stanje? Odgovor se mora glasiti: brezvestni španski absolutizem. Za tako ljudstvo bi bil absolutizem potrebno zlo, on ga je pokvaril in on ga naj ozdravi, ako ga more. V tem slučaju je tudi naziranje rimskega monsinjora opravičeno. Sklepa pa, da so tudi drugi narodi nevredni slobode, ker je to ljudstvo nerazsodno in nesposobno, to je smelo. Obupati in reči, da je sploh politična vzgoja in zrelost fantom bi bilo nespametno. Demokracija že kraljuje in bode kraljevala, pot vodi navzgor; nikdo ne obupaj, da so široke plase dovzetne za vzgojo in za ono samostalnost in zrelost, katera bode posledica take vzgoje. Na potomce grških kolonistov, kateri se tam na obrežju pehajo, kričijo in obnašajo kakor otroci, gledajmo s pomilovanjem in vzdiklino Dantejem: »Guarda e passa«.

Pompeji.

Pompeji! Kako čarobno zveni ta beseda na uhu onemu, kateri se je vglajbal v antično življenje in se na slajal na umotvorih Livija, Horacija in Tacita. V Pompeji se naj napotimo, ako se hočemo prepričati, da je antična kultura našo v marsičem načrtiljevala. Pravi cilj, smisel in vse vrline antičnega življenja se odkrivajo onemu, kateri hodi z jasnim duhom razmotrivajoč po pompejskih ulicah.

Vožnja iz Napulja v Pompeji ni posebno mikavna. Le redko nas vzraduje kak pogled, kaka »veduta« na morje in tja na Iskijo in Kapri. Večja industrijalna mesta ob želez-

Avstrija in Rusija. — Odkar je pošlo v Macedoniji, se govori pogostoma o zvezi Avstrije in Rusije glede postopanja na Balkanu. Zanimivo je radi tega, kaj piše o tej „zvezi“ upliven ruski list „Novoe Vremja“. Pravi: „Naša zveza z Avstro-Ogrsko ni taka, da bi se morala bati svetlobe. Pismenega dogovora ni. L. 1897. so se menjale samo note, to je vse. V teh notah je bila izražena želja, da bi se na Balkanu ohranil status quo, t. j. naj ne bo dovoljeno, da bi kdo poljubno premenil razmere, določene po (berlinskem) traktatu, kar je potrebno za ohranitev splošnega miru. Iz tega izhaja, da je v najvažnejših vprašanjih treba pojasniti razpored. To je ves dogovor med Rusijo in Avstrijo. Mi se nikakor nismo odrekli svojim pravicam in svojim zgodovinskim nalogam, in nismo pripoznali nikake razdelitve Balkana na dve sferi. Rusija tudi glede vprašanja o Bosni in Hercegovini ni odnehala ne za las na korist Avstrije. Sploh o Bosni in Hercegovini se govora ni bilo. Tudi ni bilo dogovora o dolžnosti skupnega postopanja v normalnih političnih razmerah. Moremo se pač porazumeti o paralelnem postopanju, dolžni pa nismo to storiti. Sploh se Rusija z dogovorom iz leta 1897. ni odrekla ne najmanjšemu delu svobode svoje balkanske politike in popolne neodvisnosti v razmerju z balkanskimi vladami. Toliko manj se je vezala dajati komurkoli račun o svojem postopanju ali se v vsakem posameznem slučaju dogovarjati z Avstro-Ogrsko. Naše porazumljenje tudi ne preneha, če se v takem slučaju ne doseže porazumljenje, porušeno pa bo naše porazumljenje z Avstro-Ogrsko v tistem trenutku, ko stopi prvi avstrijski vojak v Staro Srbijo, ali če Rusija kaj stori, kar se ne strinja s statusom quo na Balkanu.“

Novo ministerstvo na Nemškem. — Ministerski svet je sprejel budget ter določil stroške za novo prometno ministerstvo, ki začne poslovati s 1. januarjem 1904.

Rusi v Mandžuriji. — Rusija je Kitajsko obvestila, da ne izprazne Mandžurije poprej, kakor da Kitajska podpiše pogodbo, s katero se vrhovno nadzorstvo nad Mandžurijo prepusti Rusiji, druge narodnosti pa se izključijo. Princ Tsing je ruske pogoje odklonil.

Dr. Viktor Gregorić,

dosedaj občinski zdravnik v Sevnici, naznanja, da se s prvim majnikom t. l. nastane v Sevanu kot občinski in okrožni zdravnik v hiši poleg lekarne.

ni niso prav nič slikovita, prah ob cestah, vrti prašni in neverjetno, ali resnično tovarniški dimniki; beli makaroni v dolgih štrinah se sušijo na hodnikih neprijaznih hiš v trahu, dimu in smradu. Nadležni ciceroni, vstopivši v poslednji postaji pred Pompeji, slikajo z veliko domišljijo in neverjetno zgovornostjo, kako krasno je danes na Vezuvu, lejo na vse pretege in laskajo potniku na vse mogoče čline. Na kolodvoru potisnejo tujcu v roke brihtni fantje ospekte dveh hotelov, in sicer švicarskega in Diomedea hotel, katera si delata najhujšo konkurenco. Odločil se za Švicarja, da sem se okrepčal, predno sem začel po rimskem mestu. Določeno je, da uradni vodnik zemlja potnika po raznih hišah, ali ti ljudje znajo goniti tujca tako neusmiljeno, da je boljše biti brez vsakega vika. Kdor ima načrt mesta v roki, orijentuje se prav sko. Ti vodniki so večinoma prav brbljavi in imajo občuvanja vredno lastnost, kakor vsi ciceroni, da napravijo na pravem mestu kako povsem neprimerno opazko, in uničijo na ta način vso iluzijo.

Dan je solčno jasen, sijajen in bister. Ni mogoče kazati čudovitih učinkov južnega solca. Čudovito je to, da vse je nekako belkasto, vsi predmeti so intenzivno svetljeni. Stebri, arhitravi, mestna vrata in robovi hiš se odoblijo od modrega neba. Čarokrasne so krpe tem-modrega azura, katerim so zidi najlepši okviri. Rajska harmonija je razlita, ta sijaj solčnih žarkov upliva na človeka in njegovo dušo. Pristna, klasična harmonija se je postila naše duše, pod tem podnebnjem razumemo grške duševne velikane, njih umotvori bi nas mogli očarati le tu na jugu pod takim nebom. V mlečnih konturah se belijo v daljavi gore. Vezuv, iz katerega se vali neprestano dim, se nam prikaže vsak trenutek. Mnogokrat imamo priložnost občudovati lepe obrise Vezuvovega vrha pred vhom v kako hišo, na koncu kake ozke ulice. Posebno mikavna in ljubka je ta pokrajinska slika, ako stopimo v peristil kake hiše,

C. kr. privil.

civilna, vojaška in uradniška krojačnica

M. Poveraja v Gorici

na Travniku št. 5.

Se dobivajo vsakovrstna moderna sukna kam-garn, piquet lastink, adria, ševjet itd.; blaga iz avstrijskih in inozemskih tovarn ter gotove obleke, perilo vseh vrst in spadajoče priprave k paradnim oblekam za vsaki stan. Blago na meter in gotove obleke se prodajajo tako po ceni, da je z mojo trgovino nemo-gota vsaka konkurenca.

Obleke vsake mode od 5 do 9 let K 5.40 in više
 9 15 8.50
 15 dalje 15.—
 vrhne suknje vsake mode 24.—
 za častito duhovščino 28.—
 hlače 5.—

Haveloke in sobne plašče 15 K naprej.

Za dame in gospice:
 Haveloke 25 K
 Sako in pelegrine 9.—
 V slučaju da se kaj ne dobi v zalogi po zahtevi, se izvrši točno po naročilu.

Razprodaja dežnikov!

Anto Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8

priporoča

pristna črna vina **briskih, dal-matinskih in isterskih vinogradov.**

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Zahtevajte

moj ilustrirani cenik z več kakor 500 podobami od ur, zlatih, srebrnih in muzikalnih predmetov, katerega pošilja zastoj in poštino prosto

Hanns Konrad,

tvornica ur in eksportna hiša

Mest št. 249. — (Česko).

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar

v Gorici na Kornu št. 3.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavneinu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidn. postrežbo po jako zmernih cenah.

Novost!

Fotografije,

izdelane navadno in v najmodernejšem stilu, takozvane „Imperial“ platino bromit, priporoča

A. Jerkič,

odlikovan fotograf v Gorici,

Gospodska ulica 7.

Vsakdo naj si ogleda izložbo, naj pri-merja izdelke z izložbami konkurenčnih tvrdk in naj sodi.

E. LEBHERZ

Gorica

tovarna užigalic

priporoča prebivalcem Primor-skega svoje izdelke raznih vrst, posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Trgovina z železnino „MERKUR“

PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta št. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedel-skega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, žrebljev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode tehtnilo, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbniških potrebščin ter vsega družega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trse za oblanje strojev (šterje), lončene oevl, samokolnice, oprav za strelivo, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

Tomaževa žlindra, najboljša umetno gnojilo.

*** Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. ***

Postrežba točna. Cene nizke.

SLAVIJA

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Rezervni fondi: 25,000.000 K. Izplačane odškodnine in kapitalije: 75,000.000 K.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države

z vseskozi slovensko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastnej bančnej hiši

Gospodskih ulicah št. 12.

Zavaruje poslopja in premičnine proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkulantraje. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatne podpore v narodne in obcnokoristne namene.

tam za stebriščem je prelesten razgled na stari Vezuv.

Hiše brez streh so rdečkaste, ulice tlakane z velikimi, kamenitimi ploščami, po katerih se še vidijo sledovi koles, so večinoma precej ozke. Mnogo prometa ni bilo v teh ulicah, saj bi se mogel le težko izogniti voz vozu. Da je mogoč častivreden pompejski meščan brez vsakega truda ob slabem vremenu od desne strani ceste priti na levo, polo-ženi so veliki kamni sredi ceste, kateri so bili gotovo vozniku na potu. Rimska hiša ni imela pročelja proč-cesti in raditega je bila rimska cesta vrlo ednolična, ker so se vidle le gole stene brez oken in navadni priprosti vhodi. Ker manjka rimski hiši pravo pročelje in ker pompejske hiše nimajo streh, napravljajo te ulice na prvi trenutek vtis žalostnih razvalin, dokler se naše oko ne navadi na značaj rimske hiše in nam ne pomaga domišljija dopolnjevati onega, kar manjka. Vse hiše so zložene po istem načrtu. Kdor si je natančno ogledal hišo Panze, temu ne bode de-lalo preglednice v vseh drugih hišah najti atrija, tablina in peristila. Rimljan ni želel, da bi sosed opazoval vse njegovo dejanje in nehanje, neopažen je hotel biti doma, cestni šum ni smel prodirati v hišo, kjer je hotel gospodariti kot pater familias, ne da bi ga kdo nadzoroval in mu gledal z ulice v hišo. Rimska hiša je imela značaj intimnosti, bila je svet zase, v katerem se ni smel prikazati, kdor ni imel pristopa. Ako Rimljan ni imel doma opravka, šel je na forum ali v kopel, in tam je občeval s svojimi someščani. Zabavati se v pravem pomenu besede ni nikdar ljubil zunaj svoje hiše med drugimi ljudmi. Obedoval je doma ali pa pri kakem prijatelju; ljubil je razgovor in zabavo med štirimi stenami svojega doma, katerega si je opravil, kakor mu je to nare-koval njegov lastni vkus. Zabavati se v pričo tujih ljudi mu je bilo povsem tuje. Poiskal si je znanca in jih vabil na obed. Pri šumnem simpozionu se je kresil duh, da se je zaiskrila marsikatera misel. Naše popivanje po krčmah, naše bivanje po gostilnah bi mu bilo neznosno, za najnižje sloje

za težake in robe so bile krčme — taverne, v te pa ni nikdar zašel pravi Rimljan, ki je našel tudi na potovanju gostoljubno hišo starega prijatelja otvoren. Le ako ni imel v kakem mestu prijatelja, šel je v gostilno, katera je bila navadno, kakor v Pompejih, zunaj mesta.

Največja značilnost rimske hiše je torej ta, da je po-polnoma zavarovana pred pouličnim truščem. V trenutku, ko je vstopil Rimljan v vestibul ali vežo svoje hiše, je po-zabil na vse one homatije, čutil se je srečnega v prostorih, opravljenih po njegovem okusu, spominjal se prijateljev, kateri pridejo zvečer na simpozion, in prešinjala ga je edina misel, kako bi si oslajal življenje in se kazal dobrega držav-ljana. Krinke pradedov iz voska, katere so visele po stenah atrija, so ga svarile, naj čuva čast in ugled rodbine. Atrij je bil v starih časih pravo središče cele hiše. Tu je bilo ognjišče, na katerem se je kuhalo in žrtvovalo, zakonska postelj in blagajnica gospodarjeva je stala v temnem atriju, čigar stene so bile od dima sajaste. Okoli atrija so bile razporejene male spalnice in shrambe. V poznejših časih sprejemali so se v atriju gostje in v njem se je žrtvovalo bogovom. Iz atrija se pride v tablinij, kateri se lahko pri-merja z našim salonom. Po tabliniju se slednjič pride v peristil, to je veliko dvorišče s stebri in vrtom. Prelesto je moralo biti v teh prostorih. V malih jedilnicah in spalnica-h ni bilo mnogo pohištva, ker ni bilo dovolj prostora. Atrij in peristil sta bila ona kraja, ki sta bila antičnemu Rimljanu najljubše bivališče. Svetloba je prodirala v atrij skozi im-pluvij, in ta prostor je bil skoro bolj podoben kakemu dvorju, nego kaki sobi v sedanjem pomenu besede. V pe-ristilu pa se je čutil antiki človek kakor na prostem; solnca, svetlobe in zraka tam ni pogrešal. Stebri, kipi in druge umetnine so zaljšale atrij, tablinij in peristil. Ako je bilo solnce prenadležno, razpeli so velike plahte, pod katerimi je bilo prijetno počivati sredi zelenja.

Hotil sem iz hiše v hišo, videl hišo Faunovo s kipom

Zaloga piva

iz prve kranjske izvozne pivovarne in sladovne na par

T. Fröhlich-Vrhnika (Kranjsko).

Priporoča se za bodočo sezono cen. gg. gostilničarjem in zasebnikom iz mesta in dežele v svrhu blagohotnih naročil izbornih vrst piva kakor: »Eksportno marčno«, »Kranjski biser« in »Granat-Porter« v sodčkih in steklenicah. Jamči se za solidno in točno postrežbo po najnižje mogočih konkurenčnih cenah. — Za udobnost cen. gg. odjemalcev iz Vipavskega ima tvrdka na Gorici »pri Rebku« in v Dornbergu pri Alb. Sinigoj-u z ledom in vedno svežim pivom dobro oskrbljene ledenice.

Glavni zastopnik za Gorico in deželo

Josip Rovar,

s zalogo v Gorici — Rabatišče št. 20.

Trgovsko-obrtna registrovana zadruga

z neomejenim jamstvom v Gorici.

Hranilne vloge obrestuje po 4½%, — večje stalne, naložene najmanj na jedno leto, po 5%. — Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti. — Rentni davek plačuje zadruga sama.

Posejila daje na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, — proti vkupitbi varščine tudi na 10-letno odplačevanje.

Zadružniki vplačujejo za vsak delež po 1 krono na teden, t. j. 260 kron v petih letih. Po zaključku petletja znaša vrednost deleža 300 kron.

Stanje 31. dec. 1902:

Deleži: a) podpisani	K 913.200.—
b) vplačani	305.874.50
Dana posejila	1.248.171.07
Dopolnilni zaklad	244.139.23
Vloge	912.745.25

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najboljši.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki navadno niti ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje nit v šivalni stroj, tem manj kako isti šiva, toda mi smo po naši več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali, da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**.
Pfaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno brezšumno.
Pfaffovi šivalni stroji so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namene.
Pfaffovi šivalni stroji so posebno pripravljeni za umetno vezenje (recamiranje) ter se poučuje brezplačno.
Pfaffovi šivalni stroji prekosijo na dobroti vsako tovarno. Jamči se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje.

Zaloga Pfaffovih šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio št. 1

SAUNIG & DEKLEVA.

Popravljalnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14.

Prosiva zahtevati listke!

Največja zaloga vseh stavbnih potrebščin, kakor: cement, stavbne nosilce, vsakovrstne okove, železje, strešna okna, cevi za stranišča itd. Ima v zalogi orodje za vsa rokodelstva iz najbolj slovečih tovarn. Opozarja na svojo bogato izber **kuhlnjskega in hišnega orodja, pečij, štedilnikov** po brezprimerno nizkih cenah.

Pozor! Eno krono nagrade!

Največja trgovina z železjem
Konjedic & Zajec v Gorici
pred nadškojfo št. 11.

Edina zaloga stavbnih nosilcev v Gorici.
Pocinkana žica za vinograde po znižanih cenah!
Pozor!
Eno krono nagrade
izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove ameriške blagajne, da je kupil pri naju za 100 K blaga.

Pozor! Eno krono nagrade!

Prosiva zahtevati listke!

Schichtovo hranilno jedernato milo

z varstveno znamko.

garantirano in prosto vseh škodljivih primes, izdatno in izvanredno milo za pranje.

Pri nakupu naj se pazi na ime „Schicht“ in na gornjo varstveno znamko.

Zastop na debelo: Humbert Bozzini -- Gorica.

plešočega Fauna v atriju, katera je najrazkošnejše opravljena od vseh, videl vzorno antično hišo Panze s krasnim peristilom in malo ali udobno hišo tragičnega pesnika. Nočem naštevati izmišljeno ime vsake hiše, zadostuje, ako pravim, da je taka hoja velik užitek. Zanimive so krčme; amfore, iz katerihkoli se je točilo vino, so stale v izdolbinah mramornatih plošč na oglu ulice; mala sobica ob strani je pa okrašena s freski, nanašajočimi se na popivanje v krčmah. Ohranjena je še pekarna z mlinom. Vstopil sem v fullonico, to je valjavčovo delavnico. Kako silno se vendar razločuje taka antična delavnica od naših novih delavnic. Stebri jo zaljšajo in freski so vidni na stenah. Gospodarsko življenje je bilo pri Grkih in Rimljanih v ozki zvezi z umetniškim čustvovanjem. Ne samo stanovanje, tempelj in shajališča morajo biti krasno in okusno napravljena, ampak tudi delavnica. Delavec ne sme pogrešati umetniškega užitka, katerega je deležen patricij. Res čudno je, da so Rimljani, kateri so zanemarjali produktivne poklice, vendar tako visoko čislali delo, da so krasili celo one prostore, v katerih so se nahajali sužnji pri delu, saj je delo po njih mnenju poniževalno. V tej fullonici so robi novo predeno sukno gladili na razne načine in prali umazano staro sukno. Njih gospodar pa si je onisilil lepo delavnico za to prozaično obrt. To je bilo ravno značilno za antično kulturo, da je morala lepota povsod in vedno razveseljovati človeško oko, nikjer je niso mogli pogrešati niti pri delu. Antični človek se temeljno razločuje od modernega, kateri je srečen, ako more uživati lepoto ob svečanih prilikah, pri neki gotovi priloznosti, včasih tudi le, ako mu dopušča čas. Primerjajmo fullonico z našimi tovarnami in čutili bomo, kaj nas deli od antičnega sveta. Najnavadnejši človek je imel v onih časih čut za lepoto, potrebo živeti v okolici, katera odgovarja temu čutu.

Blizu morja je bila vila Diomedova. Znana je usoda družine bogatega Diomeda, kateri je menda bil vinski

trgovec, o tem vsaj pričajo širne kleti. Diomed je hotel pobegniti, ali prej ga je zasul pepel. Njegova lepa mlada hčerka je tudi poginila v vili. V muzeju vidimo vse te mrličje v steklenih zabojih. Poučno mora biti za umetnika in igralca proučevati kretnje v trenutku smrti. Boj s smrtjo je moral biti pri vsakem tem mrličju strašen. Hčerka Diomedova je tudi med temi mrličji. To je deva pravilnih telesnih oblik, s kitico na temenu, malimi ušesi in nežnimi ročicami; polurazgaljen je njen hrbet, leži vznak in se vpira na desni lake. Tudi drugi mrličji so se menda našli v Diomedovi vili. Nekatere glave so vrlo izrazite in spominjajo na antične kipe. Posebno neki mož z okroglim Titovim licem, katero ne kaže sledov poslednjega boja s smrtjo, je pristen Rimljan. Izvenredno plastičen je pes, ki se grize v desno nogo. Dolgo časa je trajalo, predno sem prehodil klet v Diomedovi vili; kaka slastna, izborna vina so bila tu shranjena! Skoro pri vhodu v klet so našli Diomeda in njegovo hčer. Ravno tam sem srečal mlado, svežo Nemko, katero sem videl prvokrat v katakombah. Kak čuden slučaj! Vsako antično mesto in tudi provincijalno mestce Pompeji je imelo svojo ulico grobov, ob kateri so imeli svoje spomnišče Pompejanci. Tu zunaj mesta razveseljuje naše oko rajska okolica in krasna piramida Vezuva nas naravnost očara. Ni čuda, da so imeli tu imenitni Rimljani, kakor Cicero in Plinij, svoja letovišča. Vrnimo se v mesto.

Pompeji je imel svoja krasna svetišča, svoje gledališče, svoj forum in kopeli. Pod milim nebom so sodili in se posvetovali, vse javno življenje se je odigravalo na prostem. Antični človek ni mogel živeti brez solnce in svetlobe. Mnogo več ljubezni je imel ob onem času tudi vsakdo do svojega rojstnega mesta, kajti le v njem je imel veljave, zunaj njega pa nikahkih pravic. Lokalni patriotizem je bil mnogo bolj razširjen v starem veku. Države prav za prav še ni bilo — mesto je nadomestovalo državo.

Rodno mesto je moralo nuditi meščanom vse, radi

ttega so ga tudi na vse mogoče načine okrasili. Vsako, tudi malo mesto je imelo svoje bogove, svoje kipe in stebrišča, svoje šege in zakone. Pravi Rimljan je moral biti vsaki dan na foru, da se pogovarja tam s svojimi znanci in prijatelji. Tudi kopat se je šel redno v razkošno opravljene kopeli. Bogatega in veljavnega meščana pa je vedno spremljala tolpa parazitov, o katerih pravi Plavt, da potrebujejo samo cev in štrigelj za kopanje, steklenico za olje, opanke in plašč. Rimljan ni delal in se ubijal s kakó trgovino, edino s politiko se je pečal ter se udeleževal javnega življenja. Oglasi rdeče barve z dolgimi črkami, obrobjeni okrog in okrog z rdečimi črtami, kateri so se do danes ohranili na stenah hiš v glavnih pompejanskih ulicah, so priporočali volilcem te ali one kandidate.

Freski, kateri so krasili pompejanske hiše, so večinoma shranjeni v napuljskem muzeju. Pristno klasično življenje, ves klasični duh se odkrije onemu, kateri gleda te freske. Alegorije, mitologične prizore, arhitekture, »vedute«, prizore iz domačega življenja so slikali pompejanski slikarji na stene soban. In kake umetniki so bili to? To so bili po estetičnem merilu Rimljani sami sušnarji in mazači, navadni obrtniki brez temeljitejše izobrazbe. In kje se je to našlo? V malem neznatnem provincijalnem mestecu, ki nikakor ni zadostovalo niti najskromnejšim zahtevam razvjenega Rimljana. Vkljub temu smo vznikli, kedar gledamo te freske, iz katerih se nam smehtja nasproti jasni po lepoti koprneči klasični duh. Niti sanjati si ne moremo o razkošju Rima, ako pomislimo, da so bile že hiše tega mesteca na deželi tako krasno okinčane. Predstavljajmo si, da se nahajajo vsi ti freski v malih sobah okoli atrija in peristila, predstavljajmo si, da je vsa hiša opravljena, kakoršna je bila pred katastrofo, da studenci curljajo, vodometi pljuskaajo in da prebivajo v njej pompejanski meščani v togi, in razumeli bodemo stari vek, razumeli bodemo njegovo kulturo in vse stremenje antičnega človeka po izpopolnjevanju svoje duše in svojega telesa. (Dalje pride.)